

Evaluatie armoederegelingen 2017 Ridderkerk

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Opvallende cijfers.....	2
Nader inzoomen op de minimaonderdelen	3
☐ Kwijtschelding gemeentelijke belastingen.....	3
☐ Bijzondere bijstand nader bekeken.....	3
☐ Individuele inkomenstoeslag	3
☐ Zorgpolis minima	4
☐ Meedoen/Ridderkerkpas	4
☐ Regeling huishoudelijke ondersteuning	5
☐ Gratis openbaar vervoer AOW-gerechtigden.....	5
Integraal gebruik regelingen minima.....	5
Kinderen en armoede.....	5
Communicatie en armoederegelingen	6
Onderwijs en armoedebestrijding	7
Inkomenseffectrapportage.....	7
Waar gaan we op inzetten in 2018 en verder	8

Inleiding

Voor u ligt de Armoedemonitor 2017 Ridderkerk. Deze monitor geeft veel informatie over de minima in Ridderkerk en het gebruik van de armoederegelingen. In deze notitie worden de opvallende zaken op een rijtje gezet en geven we aan wat wel en wat niet goed gaat. Tot slot bevat de notitie een aantal aanbevelingen c.q. verbeterpunten waar we ons in de toekomst op gaan richten.

De monitor 2017 is een vervolg op de monitor 2015_2016. Omdat we jaarlijks een monitor laten opstellen kunnen we de stand van zaken en de resultaten vergelijken.

Ook is er in 2018 een Inkomenseffectrapportage opgesteld omdat we het belangrijk vinden om de effecten van de armoederegelingen en landelijke inkomenspolitiek op het inkomen te zien.

Opvallende cijfers

- ✓ In 2017 waren er 1472 huishoudens met een laag inkomen¹, dat is 7% van de inwoners.
In 2016 waren er 1302 huishoudens met een laag inkomen, dat is 6% van de inwoners.
- ✓ Het 'niet-gebruik' van de armoederegelingen is gedaald van 14% naar 3% van de minima. Dit is zeer laag, als dit wordt vergeleken met landelijke cijfers.
- ✓ In 2017 had 53% van de mensen met een laag inkomen een bijstandsuitkering, 19% een AOW uitkering en 28% een ander laag inkomen.
In 2016 had 55% van de mensen met een laag inkomen een bijstandsuitkering, had 20% een AOW uitkering en had 25% een ander laag inkomen.
- ✓ In 2017 zagen we binnen de minima 48% alleenstaanden en 16% eenoudergezinnen.
In 2016 waren de percentages gelijk aan die van 2017.
- ✓ Kijken we naar leeftijd van de minima dan zijn de meeste minima te vinden in de groep van 45 jaar tot de AOW-leeftijd (44%). Dit was in 2016 43%.
- ✓ De meeste minima hebben een Nederlandse achtergrond (49%). Bij de niet-westerse allochtonen is dat 40%. Het restant (11%) heeft een Westerse migratieachtergrond.
- ✓ In 2017 had 64% langdurig een laag inkomen². Dat was in 2016 66% van de minima-huishoudens. In andere gemeenten is dat gemiddeld 55%.
- ✓ De meeste langdurige minima hebben een AOW-inkomen, dat is logisch, deze groep heeft immers geen zicht meer op inkomen. Langdurig minima zijn vooral te vinden bij het huishoudtype alleenstaanden (51%). In 2016 was dat 49%.

---

¹ Laag inkomen is 110% van de bijstandsnorm

² Langdurig is langer dan 3 jaar

Kinderen en de armoedecijfers

- ✓ In 2017 groeide 10,8% van de kinderen op in een minimahuishouden, dat zijn 897 kinderen.
In 2016 was dat 9,2% en 747 kinderen.
- ✓ 59% van de minimakinderen groeide op in een huishouden met een bijstandsuitkering, dat was in 2016 64%. Bij 40% van de kinderen is er een ander laag inkomen, dat was in 2016 35%.
- ✓ 38% van alle kinderen die leven in een eenoudergezin, behoren tot een minimahuishouden, dat was in 2016 35%.
- ✓ 11,5% van alle minimakinderen had een indicatie voor jeugdhulp, onder niet-minimahuishoudens is dat 8,1%. Kinderen in een minimahuishouden hebben vaker een indicatie voor jeugdhulp.

Nader inzoomen op de minimaonderdelen

+ Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Er is in 2017 aan 789 huishoudens kwijtschelding verstrekt, in 2016 waren dat 723 huishoudens. Dat is 70% van de doelgroep (2016 63%). Het bereik is gestegen. Opvallend is dat meerpersoonshuishoudens met kinderen het vaakst gebruik maken van deze regeling.

+ Bijzondere bijstand nader bekeken

Bijzondere bijstand is er voor iedere inwoner van Ridderkerk die bijzondere kosten heeft en deze kosten niet uit de eigen middelen kan betalen. De meeste bijstand wordt verstrekt voor het inrichten van woningen en de kosten van bewindvoering. De regels Participatiewet zijn streng, het bereik van deze regeling is daarom laag en heeft niet altijd te maken met onbekendheid.

In 2017 maakt 34% van de doelgroep gebruik van de bijzondere bijstand, dat was in 2016 37%.

In veel gemeenten ligt het gebruik op 25%. Opvallend is dat AOW-gerechtigden nauwelijks gebruik maken van de bijzondere bijstand en huishoudens met een migratieachtergrond het vaakst.

+ Individuele inkomenstoelage

Deze inkomensondersteuning is bedoeld voor mensen die langdurig (3 jaar) een laag inkomen hebben voor iedereen van 21 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd.

In totaal hebben 258 huishoudens gebruik gemaakt van de individuele inkomenstoelage. Afgezet tegen de doelgroep is dit een bereik van 39%. (In 2016 49%). Het bereik is gedaald t.o.v. vorig jaar en is ook laag t.o.v. het landelijk gemiddelde (50-60%). Huishoudens met een bijstandsuitkering maken vaker gebruik van deze regeling, de groep alleenstaanden maakt vaker gebruik dan de andere huishoudens en er is nauwelijks verschil in gebruik als we kijken naar de herkomst. Deze regeling is blijkbaar meer bekend bij bijstandsgerechtigden.

Zorgpolis minima

Jaarlijks wordt er flink ingezet op de communicatie voor dit minima-onderdeel. En dat heeft geresulteerd in mooi resultaat. Het bereik in 2017 is in Ridderkerk 52% van de minimapopulatie (845 huishoudens), vorig jaar was dit nog 47% (614 huishoudens). We kunnen hierover tevreden zijn, zeker als we zien dat het gemiddelde bereik landelijk 30% is.

Het aanbod is interessanter geworden door het contracteren van een tweede aanbieder die ook openstaat voor maatwerk (DSW). Hierdoor kunnen wij burgers die een traject schulddienstverlening zitten en niet over kunnen stappen toch een aanvullende verzekering bieden. Het hebben van een aanvullende verzekering is van groot belang voor de gezondheid en daarmee ook het perspectief op een schuldenvrij bestaan en een hoger inkomen.

Vanaf 2016 bieden wij minima ook de optie om de kosten van het wettelijk eigen risico (385 euro) te financieren via onze zorgpolis voor minima. De klant wordt hiermee ontzorgd, mijd geen zorg en er zijn minder betalingsachterstanden. Dit geeft minder stress en een betere gezondheid, de zorg wordt niet meer gemeden uit financieel oogpunt.

Meedoen/Ridderkerkpas

In 2017 heeft deze regeling het Maatschappelijke Participatiefonds vervangen. Medio 2017 is deze regeling uitgebreid met een onderdeel schoolkosten voortgezet onderwijs. Ook zijn de kleine kinderen van 0 tot 4 jaar toegevoegd aan de doelgroep van Meedoen. De tegemoetkoming voor kinderen noemen we in deze regeling 'het kindpakket'. In de armoedemonitor zijn de verschillende onderdelen apart uitgewerkt.

Volwassenen in Meedoen voor minima

In 2017 hebben 1089 huishoudens gebruik gemaakt van Meedoen voor minima in de groep 'volwassenen'. Dit is een bereik van 74%. Het bereik is erg hoog voor een participatieregeling. Dit is te verklaren doordat alle uitkeringsgerechtigden automatisch de Ridderkerkpas krijgen.

Kinderen in Meedoen /kindpakket

In 2017 hebben 397 huishoudens gebruik gemaakt van het 'kindpakket'. Dit is een bereik van 77%. Alle kinderen met ouders in de uitkering krijgen ook automatisch de Ridderkerkpas toegezonden met het tegoed van het kindpakket erop. Er is geen 100% bereik omdat we niet alle 'overige minima' weten te vinden.

De Schoolkostenregeling voortgezet onderwijs is in medio 2017 ingevoerd. In de volgende armoedemonitor zal deze regeling kunnen worden geëvalueerd.

Regeling huishoudelijke ondersteuning

Deze regeling is een tegemoetkoming in de kosten van 'een schoon huis' geleverd als algemene voorziening. Minima met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm hadden hiermee recht op een financiële vergoeding. Vanaf januari 2018 is deze regeling ingetrokken omdat het vanaf deze datum is geregeld in de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning. Er wordt geen eigen bijdrage meer gevraagd aan mensen met een inkomen tot 130%. Deze regeling heeft vanaf 2015 tot 2018 bestaan en werd vooral gebruikt door AOW-gerechtigden.

Gratis openbaar vervoer AOW-gerechtigden

In 2017 hebben 104 huishoudens gebruik gemaakt van het gratis reizen RET. Dit is een bereik van 37%. De meeste ritten zijn gemaakt met de bus, dat is gezien de mogelijkheden van het openbaar vervoer in Ridderkerk wel te verwachten. Het bereik is laag te noemen.

Integraal gebruik regelingen minima

Wmo

- 11% van de Wmo-gebruikers heeft een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm
- Van alle minima huishoudens heeft 19% een Wmo-voorziening
- Landelijk is het beeld dat minima vaker dan gemiddeld een Wmo voorziening hebben
- Meer dan de helft van de minimahuishoudens (66%) met een Wmo-voorziening is alleenstaand
- De meerderheid van de minimahuishoudens met een Wmo-voorziening heeft een Nederlandse achtergrond (67%)

Schulddienstverlening (sdv)

- 357 huishoudens zijn in 2017 in aanraking geweest met sdv, waarvan bijna de helft (56%) een laag inkomen heeft (110%)
- Onder minima tot 110% is 14% in aanraking geweest met sdv
- 57% van de minimahuishoudens met sdv ontvangt een bijstandsuitkering

Zie verder bij de evaluatie schulddienstverlening.

Kinderen en armoede

Kinderen willen we ondersteunen daar waar het nodig is. We willen graag dat ze 'gewoon' mee kunnen doen met sport, met school, met vriendjes, etc. Voor veel kinderen is 'gewoon' niet vanzelfsprekend. Soms is er veel stress en spanning in huis, kan er geen verjaardagsfeestje worden gegeven, kunnen vriendjes niet mee naar huis, is er geen geld voor leuke activiteiten, etc.

De armoederegelingen geven steun aan het gezin en specifiek de kinderen. De kinderombudsman noemt deze regelingen 'pleisters plakken'. In het rapport "Alle kinderen Kansrijk" van de kinderombudsman wordt uitvoerig beschreven dat het nodig is om alle problemen in het gezin integraal aan te pakken. Het kind is immers onderdeel van het gezin en kan beter functioneren als het zich geen zorgen hoeft te maken over de ouders en alle problemen in het gezin. Armoederegelingen kunnen de zorgen verminderen en zijn daarom wel zeker belangrijk. Een integrale aanpak met aandacht voor het hele gezin, het bieden van maatwerk en het voorkomen van problematische schulden is de belangrijkste doelstelling voor 2018 en verder.

Communicatie en armoederegelingen

Het bereik van de armoederegelingen kan altijd beter! In 2018 maken we een informatiefolder voor minima. We maken formulieren, brieven en beschikkingen helder en begrijpelijk. We krijgen hierbij hulp van het minima platform.

De armoedemonitor laat zien dat het bereik van de armoederegelingen schommelt. Vooral de regeling Meedoen/Ridderkerkpas wordt goed gebruikt en is bij de doelgroep bekend. Ook is veel aandacht gegeven aan de communicatie over de zorgpolis voor minima, een bereik van 52% is hiervan het resultaat. We zien dat de inzet op communicatie zinvol is en gaan hiermee door in 2018.

Communicatie doen we niet alleen schriftelijk, we zoeken ook naar een persoonlijk contact. Het regelmatig ontmoeten van partners en vrijwilligers is erg belangrijk, deze mensen hebben we nodig om de bekendheid onder de minima te vergroten. Daarnaast geven ze belangrijke signalen over wat er speelt, waar de behoefte ligt en wat er wel of niet goed gaat. Elkaar kunnen vinden en in gesprek blijven is ook voor 2018 een belangrijk streven.

We proberen ook in 2018 de doelgroep overige minima (zonder uitkering van de gemeente) beter te bereiken. De folder kan hiervoor een hulpmiddel zijn. De voorziening 'individuele inkomenstoeslag' wordt relatief weinig gebruikt en het meest door uitkeringsgerechtigden.

In maart 2018 is er 1 fulltime preventiemedewerker bijgekomen. Deze medewerker heeft naast preventieactiviteiten ook de opdracht meegekregen om de rol van armoedeambassadeur te vervullen. Dit betekent dat deze medewerker zich gaat inzetten om inwoners, partners en vrijwilligers te informeren over de regelingen.

Onderwijs en armoedebestrijding

Veel aandacht was er de afgelopen maanden in het nieuws voor de rol van het onderwijs bij het signaleren en bestrijden van armoede. Wij willen de komende tijd het contact gaan leggen met het basisonderwijs in Ridderkerk om elkaar te leren kennen en de armoedebestrijding onder de aandacht te brengen. Kinderen en hun ouders hebben vele jaren een intensieve relatie met de school en de leerkrachten. Problemen in het gezin worden op school gesignaleerd. Het is daarom goed om de mogelijkheden van de armoederegelingen onder de aandacht te brengen en samen op te trekken bij de armoedebestrijding.

De contacten met het voortgezet onderwijs zijn door de nieuwe 'regeling schoolkosten voortgezet onderwijs' al tot stand gekomen in 2017 en willen we verder uitbouwen. Via de preventie schulddienstverlening willen we op alle scholen aandacht vragen voor het onderwerp financiën, hoe ga je om met geld, wat zijn de valkuilen, wat staat je te wachten als je 18 jaar wordt, etc. In het voortgezet onderwijs hebben we voor dit doel al een aantal jaar een contract met Diversion voor het project MoneyWays; ervaringsdeskundigen gaan in gesprek met scholieren en maken het onderwerp 'geld en schulden' bespreekbaar. We verwachten hiermee de jonge adolescent bewust te maken van het belang van geld en hoe je er goed mee om kunt gaan. De ervaringen zijn heel positief.

Inkomenseffectrapportage

Deze rapportage is opgesteld om de volgende vraag te kunnen beantwoorden;
Wat zijn de effecten van het landelijke en lokale beleid op de inkomens van de minima en in welke situatie treedt er een armoedeval op?

Alle huishoudens houden maandelijks voldoende budget over voor het doen van vrije bestedingen, wanneer zij van alle landelijke en lokale regelingen gebruikmaken. Voor paren met een bijstandsuitkering (met en zonder kinderen) zorgt het lokale beleid ervoor dat ze daarvoor budget hebben. Zonder de lokale regelingen hebben ze geen geld voor vrije bestedingen.

Het effect van landelijk beleid is veel groter dan het effect van lokaal beleid. Financieel is de invloed van de gemeente kleiner dan die van het Rijk. Het effect van de landelijke regelingen verschilt per huishoudtype; bij paren loopt dit bedrag sneller terug dan bij alleenstaanden en alleenstaande ouders. In de rapportage is te zien dat werken loont als inwoners gaan werken tegen een loon van 110 tot 140% van de bijstandsnorm. Zij gaan er dan op vooruit maar niet evenredig. Landelijke toeslagen lopen terug en gemeentelijke regelingen vervallen grotendeels bij een inkomen hoger dan 110% van de bijstandsnorm.

Het verruimen van de inkomensgrenzen voor armoederegelingen verschuift de terugval. Verschillende inkomensgrenzen voor verschillende regelingen kunnen dit gedeeltelijk voorkomen maar zorgen wel voor meer werklast bij de uitvoering.

Voor de toekomst is het een uitdaging om deze effecten in beeld te houden en mee te nemen bij het opstellen van nieuw beleid. We onderzoeken of we iets kunnen betekenen

voor het huishoudtype dat er het minst op vooruit gaat bij het vinden van werk. Dit zijn de paren met en zonder kinderen.

Waar gaan we op inzetten in 2018 en verder

- ✓ De communicatie zetten we in op de regelingen die het minst worden gebruikt. We maken een informatiefolder voor minima.
- ✓ We blijven werken aan een betere toegankelijkheid van de regelingen, eenvoudige aanvragen en leesbare brieven en beschikkingen.
- ✓ Belangrijk doel voor 2018 en verder is de integrale samenwerking in het sociale domein en met de wijkteams. We zoeken de integrale samenwerking per thema; 'het behalen van een zwemdiploma' is een thema dat integraal wordt opgepakt met sport, onderwijs, minima, de accounthouder van het zwembad en Facet Ridderkerk.
- ✓ We gaan hierbij zorgvuldig om met de privacyregels en passen onze werkwijze aan als dat nodig is.
- ✓ De armoedeval willen we verminderen door het beleid aan te passen waar dat kan en waar dat nodig is.